

רשימות

בפרשת השבוע

נצבים וילך

פרק כ"ט פסוק ט"ו ט"ז

כי אתם ידעתם

רש"י: לפי שראיתם העבודת כוכבים, ושמא השיא לב אחד מכם אותו ללכת אחריהם.

עץ ואבן: אותן של עצים ושל אבנים, ראיתם בגלוי, לפי שאין העובדי כוכבים יראים שמא יגנבו, אבל של כסף וזהב, עמהם בחדרי משכיתם הם, לפי שהם יראים שמא יגנבו.

יש לפרש את הפסוק הזה כך, שאתם ראיתם את כל סוגי האלילים, חלק ראיתם בגלוי, וחלק ראיתם בסתר במצרים בחדרים הפרטיים במכת חושך, כשנכנסתם לבתי המצריים, ובקרב הגויים אשר עברתם, אולי הכוונה לארצות שכבשו כמו סיחון ועוג, שנכנסו לבתיהם אחרי שכבשום, ואפילו שראו את אפסיות העבודה-זרה, שהרי את האלילים העשויים מכסף וזהב החביאו בחדרים הפנימיים שלא יגנבו, ואם הוא אלוה, מדוע אינו שומר על עצמו? וכן ראו שהאלילים לא שמרו על עובדיהם ועל עצמם גם בביתם הם, בכל זאת כתוב כאן שיש חשש שיהא מאן דהוא שיושפע ממראה העבודה-זרה באותו הזמן, עד כדי כך שיהיה פורה ראש ולענה, שמפרה ומרבה רשע, רואים מכאן את גודל ההשפעה הרעה של מראה עבודה-זרה.

פרק ל' פסוק א'

בכל הגויים אשר הדיחך ה' אלהיך שמה

בספר מכתב מאלוה לרב דסלר זצ"ל [חלק ד' עמוד 129] מביא שכל השפעת הקדושה שבחוצה לארץ באה דרך שרי האומות, היינו דרך מידותיה של העם והמדינה שישראל יושבים שם, כי גם דרך עבודת ה' שם היא לפי בחינת המידה ההיא, עד כאן, והוסיפו שם בהערה [1], רבינו הדגים זאת בכמה עמים, כך שכל גולה השתמשה לצורכי הקדושה בכלים ובמידות של האומה שגרו בקרבה.

לפי קו מחשבה זה אפשר להמשיך רעיון זה, ולומר זאת גם באיכות לימוד התורה, שכל גולה לומדת בצורה אחרת וחושבים בצורה שונה, וזה גורם שיהיה הרבה פנים לתורה ומביא לשלימות התורה.

עוד יש להוסיף, שאפשר לומר כן גם מבחינת התקופה והזמן, שבכל דור ותקופה המחשבה של האנשים משתנה, לדוגמא אנשים מהדור שלפנינו, רואים דברים בצורה שונה, ממה שאנו רואים זאת, וכן הדור הצעיר רואה דברים שונה מאיתנו, ו"ל שדבר זה יוצר עוד הבחנות ודקויות שונות, שאפשר וצריך להשתמש בהם, במחשבת לימוד התורה, ולבסוף כשיבוא המשיח, ויקיים בנו "מקבץ נדחי עמו ישראל" ותחיית המתים, וכל התורה מכל המקומות ומכל הזמנים יתאחדו כולם והכל לשם שלימות התורה.

פרק ל"א פסוק ז'

כי אתה תבוא את העם הזה

רש"י: ארי את תעול עם עמא הדין, משה אמר ליהושע, זקנים שבדור יהיו עמך, הכל לפי דעתך ועצתך, אבל הקב"ה אמר ליהושע, כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם [להלן פסוק כ"ג], תביא על כרחם הכל תלוי בך, טול מקל, והך על קדקדן, דבר [מנהיג] אחד לדור, ולא שני דברים לדור.

יש לומר שמשניו הלשון תבוא את העם הזה במקום תביא בלשון יחיד, לומדים חז"ל שמשה אמר שהנהגה של עם ישראל תהיה בשיתוף עם עצת הזקנים, ואפשר שהוא על פי בקשתו של יהושע, שחשב שאינו יכול לשאת את משא העם הזה לבדו, ואולי היה זה הענוה של יהושע שהיה עניו כמו שהבאנו לעיל [במדבר פרשת שלח פרק י"ג פסוק כ"ו] מתרגום יונתן, ולכן חשב שלא יוכל לשאת לבדו את משא העם, אבל הקב"ה אמר לו שהוא יכול להנהיג לבדו, ולא צריך את הזקנים, כמובא אצלנו ברש"י, וכך גם רואים מהפסוק לקמן [כ"ג] שהקב"ה מחזק את יהושע וכך נאמר שם שהקב"ה מצוה "ויצו את יהושע בן נון ויאמר חזק ואמץ כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם ואנכי יהיה עמך". הרי רואים מפורש בפסוק, שהקב"ה מחזק את יהושע לבל יצטרך סיוע [חוץ ממה שרש"י מביא פסוק זה ללמד שיהושע יביא את בני ישראל לבדו] ומפסוק זה רואים שזאת היתה הנקודה העיקרית שבגללה משה רבינו אמר לו לשתף את הזקנים.

פרק ל"א פסוק י"ב

הקהל את העם האנשים והנשים והטף

רש"י: האנשים ללמוד, והנשים לשמוע, והטף למה באו, לתת שכר למביאיהם.

הנה צריך להבין את הקושיה שרש"י מביא, והטף למה באו, לכאורה אפשר לומר פשוט שעצם הדבר שנמצאים בכזה מקום, בבית ה', דבר זה משפיע על הטף שפע של קדושה למשך תקופה ארוכה, וכעין מה שמצינו שאמו של ר' יהושע בן חנניה הביאה לעריסתו בהיותו תינוק לבית המדרש, כדי שאזינו יקלטו דברי תורה. וזה השפיע עליו לכל החיים [עיין ברטנורא אבות, פרק ב'], אך רואים כאן מדברי חז"ל שהסיבה היא להביא שכר למביאיהם, ולא כדי לתת השפעה לקטנים, וכנראה שזאת לא סיבה מספקת שיביאו ויטרחו להביא את הטף לירושלים, מה שאין כן הסיבה של "לתת שכר למביאיהם" שמקבלים הם בעצמם את השכר אז הם ישמחו להביאם, ולאחר שכבר הביאו את הטף לירושלים ונמצאים במקום קודש, בודאי שהם מושפעים מהדבר כמו שכתבנו.

עוד אפשר לומר שהתורה רוצה ללמד אותנו ולחזק לנו את הכלל שהגורם לחבירו שיעשה מצוה, גם לו יש זכות וחלק במצוה, וזהו התירוץ המובא ברש"י "לתת שכר למביאיהם", שכיון שיש מצווה שהטף יהיו שם, אז אלו שגורמים להם להיות שם, הם מקבלים שכר על כך, וזאת גופא התורה מלמדת אותנו, דבר דומה לזה מצינו בגמרא [ברכות יז]. אמר ליה רב לרבי חייא: נשים במאי זכיין? באקרויי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנויי גברייהו בי רבנן, ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רב.

עוד ענין בהבאת קטנים לבית הכנסת מצינו בדברי הירושלמי בברכות [פרק ה' הלכה ב'] עושים קידוש בליל שבת בבית הכנסת "כדי לזכות בהן את התינוקות", ומדובר לפי הראב"ה [שבת סימן קצ"ו], ולפי האור זרוע [תשובה תשנ"ב, הל' ערב שבת ס"ו כ'] על קידוש והבדלה הנאמר ע"י הש"ץ בבית הכנסת, והסביר האור-זרוע "פירוש שירצו לשמוע ברכה ויענו אמן ויטעמו מן הברכה", או "שירצו זה לפני זה כדי לשתות ולשמוע הקידוש".

וכבר מצינו ענין זה במסכת סופרים [פרק י"ח ה"ה]: "ולא היו מניחים את בניהם הקטנים אחריהם, אלא היו מוליכים אותם לבתי כנסיות כדי לזרזם במצוות".

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו

haseforim@gmail.com